

Turinys

Ižanga	7
I skyrius. Kas daro žmogų žmogumi?	11
Žmogus – tai mąstymas?	15
Debatai Davose. Heidegeris prieš Kasyrerį	17
Žmogus lygu kultūra?	21
Žmogus – nebaigusi vystytis būtybė?	24
Žmogus – turintis smegenis dvikojis?	27
Mokėjimas gaminti įrankius – žmogaus požymis?	29
Žmogus lygu darbas?	30
II skyrius. Kaip beždžionė tapo (beveik) žmogumi	33
Pirmasis bonobas princas Šimas	36
Džeinės Gūdl darbai	39
„Likio angelai“	42
Ar šimpanzės turi kultūrą?	43
Ar beždžionės gali kalbėti?	45
Išvados	51
Kognityviosios etologijos formavimasis	53
1 priedas. Paukščių ir banginių kultūros apraiškos	59
2 priedas. Ar gyvūnai gali skaityti kitų mintis?	61
III skyrius. Vėl atrasta žmogaus prigimtis	65
Ar girdėjote apie evoliucinę psichologiją?	68
Protiniai moduliai	71
Anksti kūdikystėje pasireiškiantys gebėjimai	73
Ar mokėjimas kalbėti įgimtas?	76
Biologiniai meilės pamatai...	78
Kultūrinių invariantų beieškant	81
Ar tikėjimas įgimtas?	83
Pagrįsta ir nepagrįsta evoliucinės psichologijos kritika	84
„Įrankių dėžės“ teorijos kritika	86
Priedas. Ar yra motinystės instinktas?	89
IV skyrius. Idėjų generatorius	93
Kas yra vaizdinys?	98
Kas yra metavaizdinys?	103
Finėjo Geidžo atvejis	113
Priedas. Smegenų evoliucija	117

V skyrius. Mąstymas vaizdais	119
Diskusijos apie psichinius vaizdus	123
Kokią funkciją atlieka psichiniai vaizdai?	128
Vizualusis mąstymas	131
Fantazijos vaidmuo	132
Pamiršti vaizdiniai	134
Mąstymas be kalbos	139
<i>1 priedas. Kognityvioji lingvistika</i>	141
<i>2 prieda. Mąstymas analogijomis</i>	143
VI skyrius. Pradžių pradžia	145
Priešistorės mokslo atsiradimas	147
Pirmieji primatai	151
Pirmieji hominidai	152
Kaip gyveno australopitekai	153
Australopitekų kultūra	156
<i>Ecce homo („Štai žmogus“)</i>	157
<i>Homo gentis</i>	159
Dabartinio žmogaus atsiradimas	162
Neandertalio žmogus	163
Pirmieji „išeiviai“	169
<i>Priedas. Ar homo erectus medžiojo?</i>	171
VII skyrius. Akmenyse išlikusios mintys	173
Prieš du milijonus metų ant upės kranto...	176
Svarbus žingsnis pirmyn – kirstukų atsiradimas	177
Nuo Bušė de Perto iki Lerua-Gurano	180
Nuo įrankių gaminimo prie mąstymo	184
Pirmykščio žmogaus būstas	192
VIII skyrius. Kalbos atsiradimas	199
Kalbos atsiradimas – draudžiama tema	201
Kada žmogus ėmė kalbėti?	203
Įdomu, kaip skambėjo pirmoji žmogaus kalba?	205
Pirmykščių žmonių kalba	207
Kodėl atsirado kalba?	208
Koks kalbos atsiradimo ir įrankių gaminimo ryšys?	211
Ar kalba susikūrė kaip savarankiškas „modulis“?	211
Kalba – darbo technikos ir kūrybinio mąstymo šaltinis?	212
Kalba – darbo padarinys?	213
Gal kalbos ir darbo technikos atsiradimą lėmė kažkoks sudėtingesnis, pamatinis psichikos mechanizmas?	214
<i>Priedas. Žmogus – kalbanti beždžionė?</i>	215
IX skyrius. Meno ir dievų kūrimas	217
Senovės tyrinėjimo karštligė	220
„Mąstymo revoliucija“ vėlyvajame paleolite?	223

Ar gyvūnai taip pat menininkai?	225
Šimpanzių „lietaus šokis“	228
Muzikos ištakos	229
Įrankiai – pirmieji meno kūriniai	230
Mąstymo revoliucija – gryniausias mitas	235
Ką reiškia olų piešiniai?	239
Medžioklės ir vaisingumo ritualai	240
Struktūrinis požiūris	242
Pirmykštis menas – šamanų?	243
Įvairiapusis požiūris	244
<i>1 priedas. Kaip žmogus sugalvojo dievus</i>	248
<i>2 priedas. Pirmosios laidojimo vietos</i>	251
X skyrius. Kultūros atsiradimas	253
Visuomenės atsiradimas	255
Totemas ir tabu	257
Vilkų bendruomenė	260
Prigimtinės altruizmo priežastys	262
Prigimties ir kultūros koevoliucija	265
Visuomenės sukūrimas	268
Nuo gyvūnų hierarchijos iki simbolių valdžios	269
Įsivaizduojamosios bendruomenės	273
Bendruomenių simbolika ir ritualai	275
Moralės pamatas	276
Kaip sklinda meilė	280
<i>1 priedas. Idėjų epidemiologija</i>	282
<i>2 priedas. Nuo simbolio atsiradimo iki mąstymo simboliais</i>	284
Išvados	287
Norintiems sužinoti daugiau	297
Dalykų rodyklė	320
Asmenvardžių rodyklė	326